

[Athens Voice](#), [07.06.2017](#) , [του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ](#):

Κυριακή απόγευμα στο Γκάζι. Δύο γιγάντια βυτιοφόρα, αντλούν υπομονετικά το νερό της βροχής που έχει συγκεντρωθεί στον χώρο μπροστά από τη σκηνή της Τεχνόπολης. Όταν η δουλειά ολοκληρωθεί, οι παραστάσεις του Φεστιβάλ Τσίρκου θα γίνουν κανονικά. Έχει μαζευτεί μπόλικος κόσμος. Οι περισσότεροι είναι γονείς, συγγενείς και φίλοι των μικρών παιδιών τα οποία πηγαίνουν σε μια αθηναϊκή σχολή ακροβατικών.

Τα βυτιοφόρα αποχωρούν, παίρνοντας μαζί τους μια έντονη αποφορά. Τα φώτα στη σκηνή δυναμώνουν και οι παραστάσεις ξεκινούν. Πρώτο βγαίνει ένα σχήμα ενηλίκων προερχόμενο από μεγάλο ελληνικό νησί. Ζογκλέρ, ισορροπιστές και μουσικοί. Τσιγγάνικα τραγούδια, ένα κοντραμπάσο, παλιομοδίτικα κοστούμια, πουκάμισα με λαχούρια, όμορφα κορίτσια και αγόρια... Μια ευχάριστη μποέμ ατμόσφαιρα.

Όσπου εμφανίζεται και ο (ας τον πούμε) κλόουν της ομάδας. «Ερχεται από τη Βενετία», μάς πληροφορεί χαρούμενος ο εκφωνητής. «Και είναι ένας τσιγκούναρος γέρο τραπεζίτης». Τον κοιτάζω καλύτερα. Φοράει ψηλό σκουφί, ανατολίτικη βράκα και μια ψεύτικη καμπούρα. Κρατάει έναν δερμάτινο χαρτοφύλακα γεμάτο, υποτίθεται, με γραμμάτια και μετοχές, ενώ στη μούρη του έχει μια αποκρουστική μάσκα με γαμψή μύτη και κρεμαστά φρύδια.

Μιλά με επιτηδευμένα στριγκή φωνή και προσπαθεί με κάθε τρόπο να φανεί αντιπαθής και γλοιώδης. «Όλοι μου χρωστάτε, όλους εδώ μέσα σας έχω», λέει στο κοινό χτυπώντας τον χαρτοφύλακά του. Ή: «Θέλω να αγοράσω μια νέα γυναίκα για να κάνει μασάζ στις γέρικες πατούσες μου». Την ίδια στιγμή, για όποιον δεν κατάλαβε, οι μουσικοί παίζουν με μπρίο το «Χάβα Ναγκίλα». Το γνωστότερο τραγούδι της εβραϊκής λαϊκής παράδοσης.

Είναι λοιπόν ένας Σάιλοκ. Ή, πιο σωστά, η στερεοτυπική μορφή του εβραίου όπως αυτή εμφανιζόταν στις σκοτεινότερες περιόδους του αντισημιτισμού. Η ίδια ακριβώς καρικατούρα που φιλοξενούσε σε κάθε φύλλο της η εφημερίδα [Der Stürmer](#) , το βασικό όργανο της αντισημιτικής προπαγάνδας στη ναζιστική Γερμανία. Ένα στερεότυπο που σε πείσμα της λογικής εξακολουθεί να επιβιώνει και να χρησιμοποιείται από ανθρώπους κάθε μορφωτικού επιπέδου, ιδεολογίας και αισθητικής. Από τους νεοναζί και την ψεκασμένη δεξιά, μέχρι τα μποέμ τυπάκια που χαίρεσαι να κάνεις παρέα μαζί τους.

Η ιστορική διαδρομή του συγκεκριμένου στερεότυπου (του γαμψομούτη, πονηρού και συνωμότη εβραίου) είναι εντυπωσιακή. Άλλοτε κλέβει τα χριστιανόπουλα για να τους ρουφήξει το αίμα και άλλοτε δανείζει εκ του πονηρού τους νοικοκυραίους για να υφαρπάξει τις περιουσίες τους. Άλλοτε μεταδίδει μικρόβια και ασθένειες στην άρια φυλή και άλλοτε τα βάζει αποκλειστικά με τον ελληνισμό -έτσι για το γινάτι του. Άλλοτε κινεί τα νήματα του διεθνούς καπιταλισμού και άλλοτε οργανώνει επαναστάσεις και φέρνει τους μπολσεβίκους στην εξουσία. Άλλοτε βρίσκεται πίσω από τον Χίτλερ και το Ολοκαύτωμα (ναι έχει ειπωθεί και αυτό) και άλλοτε στέλνει το ΔΝΤ για να απομυζήσει τα διάφορα έθνη. Άλλοτε χρηματοδοτεί τον ISIS και ενορχηστρώνει το ριζοσπαστικό Ισλάμ και άλλοτε μαγειρεύει τα βραβεία Όσκαρ και καθορίζει τα κινηματογραφικά μας γούστα. Είναι ο αιώνιος, ο πιο βολικός και εύπλαστος αποδιοπομπαίος τράγος. Ένας κακός που πάει με όλα.

Πιθανότατα, ορισμένοι από εκείνους που μεταφέρουν ετούτες τις γκροτέσκ καρικατούρες από γενιά σε γενιά, να μην το κάνουν συνειδητά. Να μην είναι, δηλαδή, ορκισμένοι ρατσιστές ή μισάνθρωποι. Αυτή ακριβώς όμως είναι η δύναμη των στερεοτύπων του μίσους. Είναι πάντοτε εύκαιρα και δρουν αυτόνομα. Φωλιάζουν στα κατώτερα ένστικτά μας. Μας χρησιμοποιούν σαν φορείς και ξενιστές, μέχρι που, όταν γιγαντώνονται, καταπίνουν και εμάς τους ίδιους.

Έπειτα όμως από τόσα παραδείγματα, έπειτα από τόσα πογκρόμ και λουτρά αίματος, κανείς δεν δικαιούται να δηλώνει αθώος. Κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει πως δεν γνώριζε.

ΠΗΓΗ: ιστοσελίδα ATHENSVOICE.GR